

רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל

איסור לא תחמוס בבן נח

דברי יוסף

אוצר החכמה

”ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות” (בראשית כו, טו)

יש לעיין היאך היה מותר לרבקה לקחת את הבגדים של עשו, הרי בני נח נצטוו על הגזל, ושואל שלא מדעת לחד מ”ד הוי גזלן.²⁷

הוא חמסן, ובכמה דוכתי איתא בתוספות²⁸ דחמסן ילפינן מקרא ד”לא תחמוד”, ובגוי ליכא “לא תחמוד בית רעך”, וא”כ י”ל דרבקה שילמה דמי הבגדים²⁹, [וזה בהנחה שהיה להם דין בני נח³⁰].

ונראה לומר דהנה הגזל ויהיב דמי הרי

פני הדפוס

27. והביאו בשם מרן הגרי”ז מבריסק זצ”ל שהקשה ג”כ קושיא זו. עוד הביאו בשם בעל הקהילות יעקב שתירץ דמי יימר שגוי מוזהר על סוג גזל כזה של “שואל שלא מדעת”, ועי’ יד רמ”ה ב”ב (ט”ז, א’) שכתב דבגויים ליכא “לא תגנוב ע”מ לשלם” עי”ש, וחזינן דס”ל דלא כל פרטי גזל שנאמרו בישראל יהיה בבני נח, אכן יש לחלק דהא דשואל שלא מדעת הוי גזלן - הוא מסברא, וא”כ י”ל דשייך אף בגוי, משא”כ לגנוב ע”מ לשלם דצריך לזה קרא, מי יימר דיהיה גם בגוי.

28. עי’ תוס’ ב”ק (ס”ב, א’ ד”ה חמסן), ועי’ מנחת חינוך (מצוה ל”ח אות ב’) שציין כל השיטות בזה.

29. ומשום לא תגנוב ע”מ לשלם (ב”מ ס”א ב’) ליכא בגוי וכמ”ש הרמ”ה הנ”ל.

30. לכא’ כוונתו שאם היה להם דין ישראל, א”כ אף לעשו היה דין ישראל, וכדמוכח מהרמב”ן (פר’ אמור כ”ד י’) שהוכיח שלה”אבות” היה דין ישראל, מדאמרינן בקידושין (י”ח א’) גבי עשו ודילמא ישראל מומר שאני עי”ש, וא”כ איכא “לא תחמוד”, ולכן הדגיש רבינו דכל התירוצ’ הוא בהנחה שהיה להם דין בני נח.

אכן צ”ע דאף בגוי החומד מגוי, כתב החינוך (מצוה ט”ז) ועי’ ג”כ מנחת חינוך (מ’ ל”ח אות ח’) דעובר ב”לא תחמוד”, א”כ הדרא קושיא לדוכתה, ואולי מהיד רמ”ה שהבאנו לעיל יהיה קצת ראייה דלא ס”ל כזו. ויש לחלק ועי’ מנח”ח מ’ רכ”ד.